

Avrupa Yeterlilikler Çerçevesi:

Ö renme, 'al ma ve Uluslararası Hareketlili i Destekleme

10. 5 önümü

Bu yayım, Hayat Boyu Öğrenme için Avrupa Yeterlilikler Çerçevesi'nin 10. Yıl Dönümü kapsamında Avrupa Komisyonu tarafından hazırlanan "**The European Qualifications Framework, supporting learning, work and cross-border mobility: 10th Anniversary**" başlıklı çalışmanın İngilizce aslına sadık kalınarak Mesleki Yeterlilik Kurumu Türkiye Yeterlilikler Çerçevesi Dairesi Başkanlığı tarafından Türkçe hazırlanmıştır.

Hazırlayanlar:

Osman ÇOŞAR, *Uzman Yardımcısı*

Osman Seçkin AKBIYIK, *Daire Başkanı*

© Mesleki Yeterlilik Kurumu, 2019

Hazır fotoğraflar: © Shutterstock.com

Kaynağın belirtilmesi şartıyla yeniden kullanıma izin verilmiştir.

Fotoğrafların veya AB telif hakkı kapsamında olmayan diğer malzemelerin herhangi bir şekilde kullanılması veya çoğaltılması için, doğrudan telif hakkı sahiplerinden izin alınmalıdır.

Co-funded by the
Erasmus+ Programme
of the European Union

Bu doküman, Erasmus+ Programı kapsamında Avrupa Birliği ve Türkiye Cumhuriyeti tarafından finanse edilen ve Mesleki Yeterlilik Kurumu tarafından uygulanan "Avrupa Yeterlilikler Çerçevesi 2018-2020 Projesi" kapsamında hazırlanmıştır.

Avrupa Yeterlilikler Çerçevesi:

Öğrenme, Çalışma ve
Uluslararası Hareketliliği
Destekleme

İçindekiler

Önsöz	4
Giriş	5
AYÇ Nedir ve Nasıl Çalışır?	6
AYÇ Seviye Tanımlayıcıları	17
AYÇ Nasıl Kullanılır ve Kimlere Fayda Sağlar?	20
AYÇ, Şimdiye Kadar Hangi Etkileri Yarattı?	25
Geleceğe Bakış	28
Kısaltmalar	30

Önsöz

Marianne Thyssen

İstihdam, Sosyal İşler, Beceriler ve İş Gücü Hareketliliği için Avrupa Komisyonu Üyesi

“Modern dünyamızda, insanların becerilerini geliştirmek ve meslekler, iş türleri ve eğitim arasındaki geçişlerde bu becerileri kullanmak için fırsatlara ihtiyacı vardır. Avrupa Yeterlilikler Çerçevesi, insanların becerilerinin ve yeterliliklerinin gerek ülkelerinde gerekse yurtdışında eğitim almak veya çalışmak için yer değiştirdiklerinde daha kolay anlaşılmasını ve tanınmasını sağlamaya yönelik işbirliğimizin önemli bir unsurudur.

AYÇ sayesinde, işverenler yabancı yeterlilikleri ulusal yeterliliklerle daha kolay karşılaştırabilir ve adayların beceri profillerini daha iyi anlayabilir. AYÇ, ileri öğrenmelere giden yolu kolaylaştırarak ve iş gücü piyasasında daha iyi bir beceri eşleşmesini destekleyerek insanların yeteneklerini kullanmalarına yardımcı olmaktadır.”

Giriş

Günümüzde, insanlar çalışmak, iletişim kurmak, bilgi, ürün ve hizmetlere erişmek, sivil ya da sosyal aktivitelere katılmak için daha ileri ve kapsamlı becerilere ihtiyaç duymaktadır.

Beceri arzı ile iş gücü piyasasının ihtiyaçları arasında daha iyi bir eşleşme yakalanması için becerilerin ve yeterliliklerin doğru anlaşılması ve değerlendirilmesi esastır. Ortak bir Avrupa çerçevesi, becerilerin anlaşılmasını ve değerlendirilmesini destekleyebilir. Ayrıca, bireylerin hayatları boyunca farklı seviye ve türdeki eğitimler, eğitim ile istihdam arasındaki geçişler ile ulusal ve uluslararası hareketliliği sırasında beceriler edinmesine ve güncellenmesine yardımcı olabilir.

Yeterlilikler, kişinin bildiklerini, anladıklarını ve yapabildiklerini ifade eder; diploma (üniversite) veya sertifika (ustalık becerisi) gibi farklı formatlarda olabilir. Kişilerin bir yeterliliğe sahip olmak için bizzat öğrendiklerine (öğrenme kazanımları) dair şeffaflık; bireyler, işverenler ve eğitim sağlayıcıların yeterliliklere uygun ekonomik, sosyal ve akademik değer verdiğinden emin olmanın anahtarıdır.

Hayat Boyu Öğrenme için Avrupa Yeterlilikler Çerçevesi (AYÇ) kişilerin sahip olduğu yeterliliklerin şeffaflığı, karşılaştırılabilirliği ve taşınabilirliğini geliştirmeyi hedefler. Artan yetkinlik seviyelerindeki öğrenme kazanımlarıyla tanımlanan AYÇ, 2008 yılında yeterliliklere ilişkin ortak referans çerçeve olarak oluşturulmuş olup farklı yeterlilik sistemleri ve seviyeleri arasında tercüme aracı gibi hizmet eder. AYÇ'nin öğrenenler, işçiler, iş arayanlar, işverenler, sendikalar, eğitim sağlayıcılar, yeterlilik tanıma kuruluşları, kamu kurumları ve uluslararası kuruluşlara fayda sağlaması beklenmektedir.

AYÇ Tavsiye Kararı¹, günümüz şartlarına uyumlu olması ve gelecekteki güçlüklerle hazırlıklı olmak amacıyla 2017'de güncellenmiştir. Güncelleme sırasında, Avrupa'da yeterlilikler arasında şeffaflık ve karşılıklı güven oluşturmak için 10 yıl önce uzlaşılan temel hedefler korunmuştur. Güncelleme, eğitimin kalitesini ve uygunluğunu geliştirmeyi, becerileri daha görünür kılmayı ve beceri ihtiyaçlarına dair istihbaratı² geliştirmeyi amaçlayan "Avrupa için Yeni Beceriler Ajandası'nın 10 temel eyleminden biriydi. Adından da anlaşılacağı üzere, AYÇ aynı zamanda Avrupa Sosyal Haklar Dayanağı ilkelerine ulaşılmasına yardımcı olacak çerçevelerden biridir.³ Dayanağın 20 ilkesinden en önceliklisi, herkesin topluma tam manasıyla katılmasını ve iş gücü piyasasındaki geçişleri başarıyla yönetebilmesini sağlayacak becerileri edinmek için kaliteli ve kapsayıcı eğitim, öğretim ve hayat boyu öğrenme hakkına sahip olmasıdır.

1 http://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=uriserv:OJ.C_.2017.189.01.0015.01.ENG&toc=OJ.C:2017:189:FULL

2 <http://ec.europa.eu/social/main.jsp?catId=1223>

3 <http://ec.europa.eu/social/pillar>

AYÇ Nedir ve Nasıl Çalışır?

Yeterlilik Nedir?

AYÇ, yeterlilik kavramını “bireyin belirli ölçütlere göre öğrenme kazanımlarını başardığına yetkili kurum karar verdiği takdirde elde edilen, değerlendirme ve doğrulama sürecinin resmi sonucu” olarak tanımlar.

Yeterlilikler Neden Önemlidir?

Yeterlilikler, çeşitli amaçlara hizmet etmektedir. İşverenlere, yeterlilik sahiplerinin bilmesi, yapması ve anlaması (öğrenme kazanımları) beklenenleri gösterirler. Bazı meslekleri icra edebilmek için yeterliliklere ihtiyaç duyulabilir. Eğitim ve öğretim kurumlarına kişilerin aldığı eğitimlerin içeriğini ve seviyesini belirlemekte yardımcı olurlar. Birey için de kişisel başarıların ifadesi olması nedeniyle önemlidirler. Yeterlilikler, istihdamın artırılması, hareketliliğin kolaylaştırılması ve ileri eğitime erişimin desteklenmesinde önemli rol oynar.

Yeterlilikler, genellikle eğitim, öğretim, öğrenme ve bazen de çalışma sonucunda düzenlenen sertifika ya da diploma şeklini alır. Kalite güvencesi sağlanmış çerçevelerin bir parçası olan yeterliliklerin içerik ve seviyeleri güvenilir bilgi kaynaklarıdır. Yeterlilikler, bireylerin istihdam veya ileri öğrenme amaçları için kullanabilecekleri bir değer aracı gibi işlev görür.

Yeterlilikleri Ülkeler Arasında Daha Şeffaf ve Karşılaştırılabilir Hale Getirme

Avrupa'daki eğitim sistemleri hem çeşitlidir hem de ulusal gelenekleri yansıtmaktadır. Bunlar arasındaki farklılıklar, bir başka ülkede yeterlilik edinmiş kişinin öğrenme veya iş ortamında neleri bildiği, anladığı ve yapabildiğine dair değerlendirme yapmayı güçleştirir. Dolayısıyla, bir ülkede edinilen yeterliliğin değeri başka ülkelerde tam olarak anlaşılabilir. Bu durum, bu yeterliliklerin içeriğine ve kalitesine olan güveni sarsabilir. Aynı durum, örgün eğitim sistemleri dışında veya uluslararası kuruluşlar tarafından düzenlenen yeterlilikler için de geçerlidir. Bu güven eksikliği, AB genelinde, ülke içerisinde ve ülkeler arasındaki hareketliliğin önünde engeller oluşturmak suretiyle mesleki gelişimi, istihdam fırsatlarına ve ileri eğitime erişimi olumsuz etkileyebilir.

AYÇ, farklı ülke yeterliliklerinin kolaylıkla karşılaştırılabilmesine olanak sağlayan ortak bir referans çerçevedir. Bu da, yeterlilikleri daha şeffaf ve kolay anlaşılır kılmak için her bir yeterliliğin öğrenme kazanımlarıyla tanımlanmasının desteklenmesiyle sağlanır. Böylece, AYÇ öğrenenlerin ve çalışanların sınır ötesi hareketliliğini destekler ve Avrupa genelinde hayat boyu öğrenmeyi ve mesleki gelişimi teşvik eder.

Yeterlilik Çerçevesi Nedir?

Yeterlilik çerçevesi, yeterlilikleri belirli öğrenme seviyelerine yönelik bir dizi ölçüte göre sınıflandırır. Yeterliliklerin iş gücü piyasası, eğitim ve öğretim sistemi ve sivil toplum nazarında şeffaflığını, ulaşılabilirliğini ve kalitesini artırmayı hedeflediği gibi, yeterlilikleri bütünleştirmeyi ve koordine etmeyi de hedefler.

Yeterlilik çerçeveleri bilgi, beceri ve yetkinlikleri bireysel, sivil, sosyal ve/veya istihdamla ilgili bir bakış açısıyla geliştirmek amacıyla hayat boyu öğrenmeyi (hayat boyunca yürütülen tüm öğrenme aktivitelerini) destekler.

AYÇ: Temel İlke Olarak Öğrenme Kazanımları

Yeterlilikler geleneksel olarak öğrenmenin süresi, sağlayıcısı ya da yeri hakkında bilgi verir. Geleneksel yeterliliklerde yeterlilik sahibinden beklenen bilgi, beceri ve yetkinlik şeklindeki açıklama ise daha nadir ve daha az şeffaftır.

AYÇ ve AYÇ'ye referanslanan tüm Ulusal Yeterlilik Çerçeveleri (UYÇ'ler), öğrenme kazanımları yaklaşımını izler. Bu, yeterliliğin içeriğinin ve seviyesinin yeterlilik sahibi kişilerin bilmesi, anlaması ve yapabilmesi (öğrenme kazanımları) beklenenleri yansıttığı anlamına gelir.

Öğrenme kazanımlarına geçiş, yeterliliğin şeffaflığını artırır ve ülke içerisindeki ve ülkeler arasındaki karşılaştırılabilirliğini (örneğin aynı seviyedeki farklı yeterlilik türleri ya da farklı seviyedeki aynı tür yeterlilikler) kolaylaştırır. AYÇ, gittikçe çeşitlenen ve karmaşıklaşan yeterlilikler dünyasında öğrenme kazanımları yaklaşımına odaklanarak vatandaşlara kendi yollarını belirlemelerinde yardımcı olur.

Öğrenme kazanımları yaklaşımı, farklı ortamlarda edinilen öğrenmelerin doğrulanmasını kolaylaştırırken, iş gücü piyasasının beceri ihtiyaçları ile eğitim ve öğretim içeriği arasında daha iyi bir eşleşmeyi de destekler. Öğrenme kazanımları yaklaşımı, öğrenenin neleri bildiği, anlayabildiği ve yapabildiğine odaklanarak, yeterlilikleri çok çeşitli öğrenme yollarına ve tecrübelerine açmaya yardımcı olur.

AYÇ'nin Esası-Seviye Tanımlayıcılarının Ortak Referans Çerçevesi

AYÇ, öğrenme kazanımlarına dayalı sekiz seviyeyle tanımlanmıştır. AYÇ'nin ekindeki seviye tanımlayıcıları, öğrenenler 1. Seviye'den 8. Seviye'ye doğru gelişim gösterdikçe bilgi, beceri, bağımsızlık ve sorumluluğa dair beklentilerin nasıl yükseldiğini gösterir. Bu seviyeler, tanımlayıcılar ile birlikte tercüme aracı gibi çalışır ve farklı ülke ve kurum yeterliliklerinin karşılaştırılmasını mümkün kılar.

Öğrenme Kazanımları Tanımlayıcıları

AYÇ öğrenme kazanımları tanımlayıcılarının (sf. 17) iki boyutu vardır: seviyeler ve öğrenme alanları.

'Seviye' boyutu, yeterlilik seviyeleri arttıkça öğrenme kazanımlarının karmaşıklığının nasıl arttığını yansıtır. Örneğin, 2. Seviye'de yeterliliğe sahip kişiden beklenen bağımsızlık seviyesi, 7. Seviye'de yeterliliğe sahip kişiden beklenenden oldukça düşüktür.

'Öğrenme alanları' boyutu ise farklı türdeki yeterliliklerin aynı seviyede sınıflandırılmasına imkân verecek şekilde 'bilgi', 'beceri', 'bağımsızlık ve sorumluluk' olarak üçe ayrılmaktadır. Örneğin, aynı öğrenme kazanımları seviyesindeki yeterlilikler birbirlerine kıyasla daha akademik, daha mesleki ya da daha profesyonel yönelimli olabilir.

AYÇ, yükseköğretim, mesleki eğitim ve öğretim, genel eğitim yeterlilikleri ve de özel sektör veya uluslararası kuruluşlar tarafından düzenlenen tüm yeterlilik türlerini ve seviyelerini kapsayacak şekilde tasarlanmıştır.

AYÇ'nin Sınırları

AB bağlamında, beceri ve yeterliliklere ilişkin politikalar ve eylemler (düzenlenmiş mesleklere erişim imkânı verenler hariç) AB'nin İşleyişine İlişkin Antlaşma'nın 165. (eğitim) ve 166. (mesleki eğitim) maddelerine dayanmaktadır. Her iki madde de, AB eylemlerinin, ülkelerin eğitim ve öğretim sistemlerine, kültürel ve dilsel çeşitliliklerine hanel getirmeksizin, Üye Devletler arasındaki işbirliğini teşvik etmeye, gerektiğinde eylemlerini desteklemeye ve tamamlamaya yönelik olduğunu açıklamaktadır.

AYÇ Ne Değildir?

- Üye Devletler arasında yeterlilikleri ve yeterlilik standartlarını uyumlaştırma amaçlı bir çerçeve değildir (ancak iki ya da daha fazla ülke arasında benzer yeterlilikler geliştirilmesini desteleyebilir),
- Üye Devletler arasında yeterliliklerin otomatik tanınmasını sağlamaz (Ancak, şeffaflığı artırması sayesinde tanınmayı kolaylaştırabilir),
- Öğrenme kazanımlarına dayalı tanımlayıcıları aracılığıyla, kişisel niteliklerin sınıflandırılmasına odaklanan bir çerçeve değildir (ancak AYÇ örneğin, iş ya da yaşam tecrübesi ile kazanılan becerilerin değerlendirilmesini ve doğrulanmasını teşvik edebilir ve kolaylaştırabilir).

AYÇ Referanslama Uygulamada Nasıl Çalışır?

AYÇ Tavsiye Kararı, Üye Devletleri ulusal yeterlilik seviyeleri ile AYÇ'nin 8 seviyesi arasında şeffaf ve açık bir ilişki kurulabilmesi için UYÇ'lerini ya da sistemlerini AYÇ'ye referanslamaya davet eder.

AYÇ her şeyden önce bir tercüme aracı olduğu için, yeterlilikler AYÇ'ye doğrudan yerleştirilmemektedir. Aksine, yeterlilikler seviyelerinin ve yurtdışındaki değerlerinin AYÇ'nin 8 seviyesine atıfla anlaşılabilceği UYÇ'lere yerleştirilir. Bu tercüme işlevi, AYÇ seviyeleri ulusal sertifika ve diplomalarda daha çok belirtildikçe ve UYÇ'lere dâhil edildikçe vatandaşlar için görünür hale gelir.

Ulusal yeterlilik seviyelerini AYÇ'ye ilişkilendirmek isteyen her bir ülkenin, güncellenen AYÇ Tavsiye Kararı'nın 3. Eki'nde kabul edilen 10 AYÇ referanslama ölçütüne uygun, detaylı bir referanslama raporu hazırlaması gerekir.

Referanslama ölçütleri, UYÇ'lerin AYÇ'ye tutarlı ve şeffaf bir şekilde referanslandığını güvence altına almalıdır. Ölçütler ayrıca, ulusal kalite güvence kuruluşları ve uluslararası uzmanların katkısı ve yazılı beyanlarını içermesi gereken referanslama raporlarının yapılandırılmasına da yardımcı olur.

AYÇ Referanslama Ölçütleri

- 1.Referanslama sürecinde yer alan ilgili tüm ulusal kuruluşların sorumlulukları ve/veya yasal yetkinlikleri, yetkili kurumlar tarafından açıkça belirlenmiş ve yayımlanmıştır.
2. Ulusal yeterlilik çerçevesi veya sistemindeki yeterlilik seviyeleri ile Avrupa Yeterlilik Çerçevesinin seviye tanımlayıcıları arasında açık ve kanıtlanabilir bir ilişki bulunmaktadır.
3. Ulusal yeterlilik çerçevesi veya sistemi ve içerdiği yeterlilikler, öğrenme kazanımları ilke ve hedefine dayalı olmalı; yaygın ve serbest öğrenmelerin doğrulanmasına ilişkin düzenlemeler ve mümkünse, kredi sistemleriyle bağlantılıdır.
4. Yeterliliklerin ulusal yeterlilik çerçevesine yerleştirilmesi veya ulusal yeterlilik sistemindeki konumlarının tanımlanmasıyla ilgili prosedürler şeffaftır.
5. Eğitim ve öğretim için ulusal kalite güvence sistem(ler)i ulusal yeterlilik çerçeveleri veya sistemlerine atıfta bulunur ve bu Tavsiye Kararının 4. ekinde belirtilen kalite güvence ilkeleriyle uyumludur.
6. Referanslama süreci, ilgili kalite güvence kuruluşlarının referanslama raporunun ilgili ulusal kalite güvence düzenlemeleri, hükümler ve uygulamalarla uyumluğuna ilişkin yazılı mutabakatını içermelidir.
7. Referanslama sürecine uluslararası uzmanlar dâhil olmalı ve referanslama raporları, referanslama sürecine dair iki farklı ülkeden en az iki uluslararası uzmanın yazılı görüşlerini içermelidir.
8. Yetkili ulusal kurum(lar), ulusal yeterlilik çerçevesinin veya sisteminin AYÇ ile referanslanmasını raporlamalıdır. Referanslamayı ve destekleyici kanıtları ortaya koyan ve her bir ölçütü ayrı ayrı irdeleyen kapsamlı bir rapor Ulusal Koordinasyon Noktası da dâhil yetkili ulusal kuruluşlar tarafından yayımlanmalıdır. Aynı rapor, öz-beyan ölçütlerine uygun olarak Avrupa Yükseköğretim Alanı Yeterlilikler Çerçevesine öz-beyan için kullanılabilir.
9. Referanslama veya referanslama raporunun güncellenmesini müteakip 6 ay içinde üye ülkeler ve diğer katılımcı ülkeler, referanslama raporunu yayımlamalı ve ilgili Avrupa portalındaki karşılaştırma işlevleri için gerekli bilgiyi sağlamalıdır.
10. Referanslama sürecinin ardından, ulusal yeterlilik çerçeveleri ve sistemlerinin parçası olan yeterliliklere ilişkin yetkili kurumlar tarafından düzenlenen tüm yeni belgeler (örn. sertifika, diploma ve Europass diploma ve sertifika ekleri) ve/veya yeterlilik kayıt sistemleri, ulusal yeterlilik çerçeveleri veya sistemleri aracılığıyla uygun AYÇ seviyesine açık bir referans içermelidir.

AYÇ Danışma Grubu'nun Rolü

AYÇ Danışma Grubu referanslama sürecinde şeffaflığı ve güveni teşvik etmek ve genel tutarlığı sağlamak amacıyla 2008 yılında kurulmuştur. Danışma Grubu'nun rolü 2017 tarihli Tavsiye Kararı'nda korunmuştur.

Avrupa Komisyonu'nun başkanlık ettiği Grup, Avrupa Konseyi ile birlikte, ulusal temsilciler (Üye Devletlerden ikişer, diğer 11 katılımcı ülkeden ise birer temsilci), iş piyasası aktörleri, eğitim-öğretim ve sivil toplum temsilcilerinden oluşmaktadır. Danışma Grubu, Avrupa Mesleki Eğitimi Geliştirme Merkezi (CEDEFOP) ve Avrupa Eğitim Kurumu (ETF) uzmanlığıyla desteklenmektedir.

Grup her bir referanslama raporunu detaylı bir şekilde tartışır ve raporu sunan ülkeye geri bildirimde bulunur. Raporun sunumu ve tartışılmasıyla, AYÇ uygulamasına katılan ülkelerin UYÇ'lerinin ve sistemlerinin anlaşılabilirliğinin iyileştirilmesi hedeflenir. Bu sürecin amacı, UYÇ'lere yerleştirilen yeterlilikler ve kalite güvence sistemleri ile UYÇ'lerin ve bunların AYÇ ile bağlantılarının gerçekçi bir şekilde anlaşılmasıdır. Bu akran değerlendirme sürecinde AYÇ Danışma Grubu üyeleri, 'eleştirel dost' rolünü oynar ve diğer ülkelerdeki meslektaşlarının, sistemlerini ve yeterliliklerini şeffaf bir şekilde sunmalarına yardımcı olur.

AYÇ Danışma Grubu, bir ülkenin referanslama raporunu yeterince şeffaf ve 10 AYÇ referanslama ölçütüne uygun bulduğunda ülkenin UYÇ'si AYÇ'ye referanslanmış olur. Eğer Danışma Grubu, raporu ve yapılan açıklamaları tatmin edici bulmazsa, ülkeden bir başka Danışma Grubu Toplantısı'nda açıklamalar yapmasını ya da güncellenen referanslama raporunu sunmasını ister.

AYÇ'nin uygulanmasında Komisyon, Üye Devletler ve paydaşlar arasında merkezi bir istişare platformu olan AYÇ Danışma Grubu, AYÇ uygulamasına katılan ülkeler arasında güven oluşturulmasında önemli rol oynar. Güven, belirli bir tematik alandaki akran öğrenme faaliyetleriyle daha da geliştirilir.

AYÇ Tavsiye Kararı'nın Mayıs 2017'de Güncellenmesi

AYÇ'nin oluşturulması, Avrupa'da yeterliliklerin daha kolay bir şekilde karşılaştırılması sürecini başlatmıştır. Tavsiye Kararı, tüm Üye Devletlerin güçlü desteğiyle, çerçevenin bugünün ve yarının güçlüklerine uyum sağlamasına yardımcı olacak yeni unsurları içermesi için 2017'de güncellenmiştir. Bu yeni unsurlar şunlardır:

- UYÇ'lerinin AYÇ'ye referanslanmasını güncel tutmaları için Üye Devletlere çağrı,
- Yeterliliklere odaklı güncellenen kalite güvence ilkeleri,
- UYÇ'lere yerleştirilmiş olan uluslararası yeterliliklere verilen seviyelerin tutarlı olması için Üye Devletler arasında bilgi paylaşımı ve istişare,
- Üçüncü taraf ülke yeterlilik çerçevelerinin AYÇ ile karşılaştırılabilirliği için ölçüt ve prosedürlerin geliştirilmesi ve uygulanması olanakları,
- AYÇ'ye dair iletişimin iyileştirilmesi için tavsiyeler.

Ayrıca, Tavsiye Kararı'na eklenerek mevcut uygulamaların (Örn. AYÇ referanslama ölçütleri) da şeffaflığı artırılmıştır.

AYÇ Referanslamanın Güncellenmesi

AYÇ referanslama raporları, yazıldıkları dönemki durumu yansıtır ve UYÇ'ler ile sistemler geliştikçe zamanla güncelliğini yitirir. Bu nedenle, güncellenen AYÇ Tavsiye Kararı, Üye Devletleri gerektiğinde referanslama raporlarını gözden geçirmeye ve güncellemeye davet eder. UYÇ'ye olan güven derecesini doğrudan etkileyeceği için, referanslama raporlarındaki bilgiler doğru ve şeffaf olmalıdır. Bu sayede, ulusal yeterlilik seviyelerinin AYÇ seviyelerine tercümesi, ulusal yeterlilik sistemleriyle ilgili ve uyumlu kalacaktır. Bu ayrıca, AYÇ'nin yeterliliklerin taşınabilirliğini ve karşılaştırılabilirliğini ne ölçüde kolaylaştırabildiğini de belirler.

UYÇ'lerin AYÇ'ye referanslanması ve bu sayede mümkün olan karşılaştırılabilirlik, ulusal yeterliliklerin gözden geçirilmesi ve güncellenmesini (yenilenmesi) de etkiler. AB düzeyinde gerçekleşen akran öğrenme süreci; eğitim, öğretim ve yeterlilik sistemlerinde öğrenenlere faydalı olabilecek değişiklikleri ortaya koyabilir.

Referanslama Raporlarının Yayınlanması

UYÇ'lerini AYÇ'ye referanslayan ülkeler sürecin sonuçlarını 6 ay içerisinde ülke ve AB düzeyinde kamunun erişimine açık hale getirmeye davet edilir. Bu süreç AB düzeyinde Öğrenme Fırsatları ve Yeterlilikler portalı aracılığıyla gerçekleştirilir.

Ülkeler ayrıca, yeterlilikler veri tabanları veya envanterlerindeki bilgileri de veri tabanlarını Öğrenme Fırsatları ve Yeterlilikler portalına bağlayarak paylaşabilir ya da yeterliliklerini Avrupa Beceriler, Yetkinlikler, Yeterlilikler ve Meslekler Sınıflandırması (ESCO) portalında yayımlayabilir. Yeterliliklere dair veriler AYÇ (ve UYÇ) seviyesini ve öğrenme kazanımları ile ilgili bilgileri içermelidir. Yayımlanan bu bilgiler, bireyler, işverenler, eğitim ve öğretim sağlayıcılar, tanıma kuruluşları ve benzerleri için yeterlilikleri daha kolay erişilebilir kılar.

Sertifika, Ekler ve Yeterlilik Veri Tabanlarında AYÇ Seviyeleri

AYÇ referanslaması gerçekleştiikten sonra ülkelerden, yetkili kurumlar tarafından düzenlenen tüm yeterlilik dokümanlarında (sertifika, diploma, ekler) ve/veya yeterlilik veri tabanlarında uygun AYÇ seviyelerine açık bir atıf yapılması istenir. Sertifikalar ve yeterlilikler üzerinde AYÇ seviyelerinin olması, AYÇ'nin (ve UYÇ'nin) bireyler ve işverenler nezdinde görünürlüğüne katkı sağlar.

AYÇ Kalite Güvence İlkeleri

Sektörler ve coğrafi sınırlar arasında hareketliliği desteklemek için, AYÇ seviyesine sahip yeterliliklerin seviyesine ve kalitesine güven duyulması gereklidir. Bu da haliyle kalite güvencesini zorunlu kılmaktadır. 2017 tarihli Tavsiye Kararı'nda AYÇ'nin kalite güvence ilkeleri aşağıda belirtilen düzenlemelerle güçlendirilmiştir.

- Üye Devletler, ulusal yeterliliklere uygulanan ulusal kalite güvence ilkelerine hâle getirmeksizin, AYÇ seviyesine sahip yeterliliklerin 4. Ek'te belirtilen kalite güvencesi için ortak ilkelerle uyumunu sağlamalıdır.
- AYÇ referanslamanın 5. ve 6. ölçütleri kalite güvencesini ele alır. 5. Ölçüt'e göre, eğitim ve öğretim için ulusal kalite güvence sistemleri UYÇ ya da sistemlere atıfta bulunmalı ve Tavsiye Kararı'nın 4. Ek'inde belirtilen kalite güvence ilkeleriyle uyumlu olmalıdır. 6. Ölçüt'e göre ise, referanslama süreci ilgili kalite güvence kuruluşlarının, referanslama raporunun ilgili ulusal kalite güvence düzenlemeleri, hükümleri ve uygulamalarıyla uyumluluğuna ilişkin yazılı mutabakatını içermelidir.
- AYÇ Tavsiye Kararı'nın 4. Eki, AYÇ'ye referanslanmış UYÇ'lerin ya da sistemlerin parçası olan yeterlilikler için 10 kalite güvence ilkesini içerir. Bu ilkelere göre, kalitesine ve seviyesine olan güvenin artırılması için AYÇ seviyesine sahip tüm yeterliliklerin kalite güvencesi sağlanmalıdır. Bu ilkeler mevcut iki Avrupa kalite güvence çerçevesi olan, yükseköğretim için Avrupa İlke ve Yönergeleri (ESG) ve mesleki eğitim ve öğretim için Mesleki Eğitimde Avrupa Kalite Güvencesi (EQAVET) ile uyumludur.

AYÇ Seviyesine Sahip Yeterlilikler için Kalite Güvence İlkeleri

---

Ulusal koşullara uygun olarak ve sektörel farklılıklar dikkate alınarak AYÇ seviyesine sahip yeterliliklerin kalite güvencesi:

- Yeterliliklerin tasarımına ve öğrenme kazanımları yaklaşımının uygulanmasına değinmelidir.
  - Mutabık kalınmış ve şeffaf öğrenme kazanımlarına dayalı ölçütlere uygun geçerli ve güvenilir bir ölçme-değerlendirmeyi garanti etmeli ve belgelendirme sürecine değinmelidir.
  - Geri bildirim mekanizmaları ve sürekli iyileştirme prosedürlerini içermelidir.
  - Sürecin tüm aşamalarına ilgili tüm paydaşlar dâhil edilmelidir.
  - Öz değerlendirme ve dış değerlendirmeyi harmanlayan tutarlı değerlendirme yöntemlerini içermelidir.
  - AYÇ seviyesine sahip yeterlilikler düzenleyen kuruluşların, alt sözleşmeli faaliyetleri de dâhil, iç yönetiminin ayrılmaz bir parçası olmalıdır.
  - Açık ve ölçülebilir hedefler, ölçütler ve yönergelere dayanmalıdır.
  - Uygun kaynaklarla desteklenmelidir.
  - Kalite güvencesini icra eden mevcut dış değerlendirme kurum veya kuruluşlarının düzenli olarak gözden geçirilmesini içermelidir.
  - Değerlendirme sonuçlarının elektronik erişilebilirliğini içermelidir.
-

AYÇ ve Kredi Sistemleri

AYÇ ve UYÇ'ler, öğrenme kazanımları yaklaşımını kullanarak, bireylerin (i) farklı eğitim ve öğretim seviyeleri arasında, (ii) eğitim ve öğretim sektörleri arasında ve içinde, (iii) eğitim-öğretim ve iş gücü piyasası arasında ve (iv) ülke içi ya da ülkeler arasındaki hareketliliğini daha iyi destekleyebilir.

AB Üye Devletler güncellenen Tavsiye Kararı'nda, UYÇ'ler kredi sistemlerini içerdiğinde veya onlarla bağlantılı olduğunda, bu sistemlerin geçişi desteklemek ve gelişimi kolaylaştırmak için koordineli bir şekilde ilerletilmesi gerektiği hususunda hemfikirdir. Dolayısıyla, yükseköğretim için Avrupa Kredi Biriktirme ve Transfer Sistemi (ECTS) ve mesleki eğitim için Mesleki Eğitimde Avrupa Kredi Sistemi (ECVET) gibi kredi sistemleri için mevcut şeffaflık araçlarıyla uyumlu yedi ilke geliştirilmiştir.

AYÇ ve Avrupa Yükseköğretim Alanı Yeterlilikler Çerçevesi

AYÇ, Avrupa Yükseköğretim Alanı Yeterlilikler Çerçevesi ve onun düzey tanımlayıcıları ile uyumludur. Bu Çerçeve, hükümetler arası Bologna Süreci'nin eğitim bakanları tarafından 2005'de kabul edilmiştir. Kosova⁴ hariç AYÇ uygulamasına katılan tüm ülkeler Bologna Süreci'nde yer almaktadır. Çerçevenin kısa düzeyi (birinci düzeye bağlanabilir ya da dâhil edilebilir), birinci, ikinci ve üçüncü düzeyleri sırasıyla AYÇ'nin 5. ila 8. seviyelerine karşılık gelir.

AYÇ referanslamayı gerçekleştiren ülkelerin büyük bölümü, Avrupa Yükseköğretim Alanı Yeterlilikler Çerçevesi için öz-beyanı da içeren tek bir rapor hazırlamıştır.

4 Bu isim, statüye dair duruma hâle getirmemekte olup UNSC 1244 ve Uluslararası Adalet Divanı'nın Kosova'nın bağımsızlık ilanına dair Görüşüyle uyumludur.

AYÇ Seviye Tanımlayıcıları

Bilgi

Beceri

AYÇ bağlamında bilgi, kuramsal ve olgusal bilgi olarak tanımlanmaktadır.

AYÇ bağlamında beceri, bilişsel (mantıksal, sezgisel ve yaratıcı düşünmeyi de içerir) ve uygulama becerileri (el becerisi ile yöntem, malzeme, araç ve gereçlerin kullanılmasını da içerir) olarak tanımlanmaktadır.

Seviye	Bilgi	Beceri
Seviye 1	Temel genel bilgi.	Basit görevleri yerine getirmek için gerekli temel beceriler.
Seviye 2	Çalışma veya öğrenme alanına ilişkin temel olgusal bilgi.	Basit kuralları ve araçları kullanarak alışlagelmiş (rutin) sorunları çözmek ve görevleri yürütmek amacıyla uygun bilgiyi kullanmak için gerekli, temel bilişsel ve uygulama becerileri.
Seviye 3	Çalışma veya öğrenme alanındaki olgulara, ilkelere, süreçlere ve genel kavramlara ilişkin bilgi.	Temel yöntem, araç, malzeme ve bilgiyi seçerek ve uygulayarak sorunları çözmek ve görevleri yürütmek için gerekli, bilişsel ve uygulamalı bir dizi beceri.
Seviye 4	Çalışma veya öğrenme alanının geniş kapsamlı bağlamlarına ait kuramsal ve olgusal bilgi.	Çalışma veya öğrenme alanındaki özgün sorunlara çözüm üretmek için gerekli, bilişsel ve uygulamalı bir dizi beceri.
Seviye 5	Çalışma veya öğrenme alanındaki kapsamlı olgusal ve kuramsal ihtisas bilgisi; söz konusu bilginin sınırları hakkında farkındalık.	Soyut sorunlara yaratıcı çözümler geliştirmek için gerekli, geniş kapsamlı bilişsel ve uygulamalı bir dizi beceri.
Seviye 6	Çalışma veya öğrenme alanındaki kuram ve ilkeleri eleştirel bir yaklaşımla anlamayı içeren ileri düzeyde bilgi.	Çalışma veya öğrenme ihtisas alanındaki karmaşık ve öngörülemeyen sorunları çözmek için gerekli, derin bilgi ve yenilik içeren ileri düzey beceriler.
Seviye 7	Özgün düşünce ve/veya araştırmalara temel teşkil eden ve bir kısmı, çalışma veya öğrenme alanının en derininde olan yüksek ihtisas bilgisi. Alandaki ve farklı alanların ara yüzündeki bilgiye yönelik hususlarda eleştirel farkındalık.	Yeni bilgi ve prosedürler geliştirmek ve farklı alanlardaki bilgileri bütünleştirmek amacıyla yürütülen araştırma ve/veya yenilik faaliyetlerinde gerekli, sorun çözmeye yönelik ihtisas becerileri.
Seviye 8	Çalışma veya öğrenme alanının en derinindeki ve farklı alanların ara yüzündeki bilgi.	Araştırma ve/veya yenilik faaliyetlerindeki kritik sorunları çözmek, mevcut bilgi ve mesleki uygulamaları genişletmek ve yeniden tanımlamak için gerekli, sentez ve değerlendirmeyi içeren, en ileri düzeydeki ihtisas beceri ve teknikleri.

Sorumluluk ve Bağımsızlık

AYÇ bağlamında sorumluluk ve bağımsızlık, öğrenenin bilgi ve becerilerini bağımsız şekilde ve sorumluluk olarak uygulama yeteneği anlamına gelmektedir.

Yapılandırılmış ortamlarda doğrudan gözetim altında çalışmak veya öğrenmek.	Seviye 1
Gözetim altında bir miktar bağımsız şekilde çalışmak veya öğrenmek.	Seviye 2
Çalışma veya öğrenme alanındaki görevlerin yürütülmesi için sorumluluk almak. Sorunların çözümünde mevcut koşullara göre davranışlarını uyarlamak.	Seviye 3
Genellikle öngörülebilir ancak değişime açık çalışma veya öğrenme ortamlarına ait yönergeler kapsamında kendi kendini yönetmek. Çalışma veya öğrenme faaliyetlerini değerlendirmek ve geliştirmek için bir miktar sorumluluk olarak başkalarının yürüttüğü alışılmış (rutin) işleri gözetlemek.	Seviye 4
Öngörülemeyen değişimlerin olduğu çalışma veya öğrenme faaliyetlerine ilişkin ortamlarda yönetim ve gözetim sergilemek. Kendisinin ve başkalarının performansını gözden geçirmek ve geliştirmek.	Seviye 5
Öngörülemeyen çalışma veya öğrenme ortamlarında karar verme sorumluluğu olarak karmaşık teknik ve mesleki faaliyetleri veya projeleri yönetmek. Birey veya ekiplerin mesleki gelişimini yönetmek için sorumluluk almak.	Seviye 6
Karmaşık, öngörülemeyen ve yeni stratejik yaklaşımlar gerektiren çalışma veya öğrenme ortamlarını yönetmek ve dönüştürmek. Ekiplerin mesleki bilgi ve uygulamalarına katkıda bulunmak için ve/veya stratejik performanslarını gözden geçirmek için sorumluluk almak.	Seviye 7
Üst düzeyde yetki, yenilik, bağımsızlık, bilimsel ve mesleki bütünlük sergilemek. Araştırma içeren çalışma veya öğrenme ortamlarının en derinindeki bağlamlarda yeni düşünce veya süreçlerin geliştirilmesine sürekli bağlılık göstermek.	Seviye 8

AYÇ Nasıl Kullanılır ve Kimlere Fayda Sağlar?

AYÇ bir dizi amaç için oluşturulmuştur. AYÇ'nin temel amacı, vatandaşlara öğrenme ve kariyer arayışında yardımcı olmakken, Çerçeve aynı zamanda eğitim, öğretim ve istihdam alanlarındaki paydaşların politika ve uygulama geliştirmelerine de destek olur. Her tür ve seviyedeki yeterliliği ilgilendiren kapsamlı ve kapsayıcı bir referans çerçeve olması nedeniyle, AYÇ'nin bireylerden işverenlere, işçi sendikalarından eğitim ve öğretim sağlayıcılara, yeterlilik tanıma kuruluşlarından kamu kurumlarına ve uluslararası kuruluşlara kadar çok çeşitli kullanıcıları vardır.

Farklı hedef kitleler için beklenen ve gerçekleşen bazı faydalar aşağıda özetlenmiştir.

AYÇ İş Gücü Piyasasında Kariyer Hedeflerini Destekler

Yeterlilikler işe erişim ve üzerine kariyer inşa edilen bir zemin sağlar. İş bulmak, ya da iş değişikliği yapmak, işverenler ve diğer iş gücü piyasası aktörlerinin yeterlilikleri anlamasını, adil bir şekilde muhakeme etmesini ve doğru bir şekilde değer biçmesini gerektirir. Dolayısıyla, bir yeterliliğin, yeterlilik sahibinin bildiklerini, anladıklarını ve yapabildiklerini gösterebilmesi gereklidir.

Yeterliliklerin tanımlanmasında öğrenme kazanımlarının kullanılması ve üzerinde AYÇ ve ulusal yeterlilik seviyelerinin bulunması, işverenlerin başvuru sahiplerinin yeterliliklerini yorumlamasını kolaylaştırır.

AYÇ ayrıca, işverenlerin yabancı oldukları başka ülke ve kuruluşların yeterliliklerini daha iyi değerlendirmesini sağlar. İşverenler her bir adayın seviyesini daha iyi anlayabilir, bu kişilerin yeterliliklerini ulusal yeterliliklerle karşılaştırabilir, bu yeterliliklerin ilgililiğini anlayabilir ve öğrenme kazanımlarının şirket ve sektörün ihtiyaçları ile nasıl eşleştiğini görebilir.

AYÇ sayesinde, işverenler Avrupa'yı tek bir yeterlilik alanı olarak görecektir. Bu da iş gücü hareketliliği önündeki engelleri azaltacak, mevcut bilgi, beceri ve yetkinliklerin daha iyi kullanılmasını destekleyecek ve iş gücü talebi ve arzı arasındaki eşleşmeyi iyileştirecektir.

AYÇ Eğitim, Öğretim ve İş Gücü Piyasası Arasında Ortak Bir Dili Teşvik Eder

AYÇ, öğrenme kazanımlarına geçişi teşvik ederek, iş gücü piyasasının ihtiyaçları ile eğitim ve öğretim sistemlerinin içeriğine dair iletişimi iyileştirebilir. Öğrenme kazanımlarının ortak bir dil olarak kullanıldığı yapılandırılmış bir iletişim, yeterliliklerin cazibesini artırmaya ve ilgililiğini güçlendirmeye yardımcı olur.

Öğrenenlerin İleri Eğitim ve Öğretime Dair Karar Vermesini Kolaylaştıran Bir Harita Olarak AYÇ ve UYÇ'ler

AYÇ, 39 Avrupa ülkesindeki UYÇ'ler⁵ ile sıkı bir bağı olması sayesinde, Avrupa'daki tüm yeterlilik türleri ve seviyelerin kapsamlı bir haritasını sunar. Öğrenenler, belirli bir yeterliliğin seviyesini ve diğer yeterliliklerle olan ilişkini tespit edebilmek için, ulusal yeterlilik veri tabanları aracılığıyla gittikçe erişilebilir olan çerçeveleri kullanabilir. AYÇ, farklı UYÇ'leri ilişkilendiren bir harita olarak, farklı öğrenen gruplarını ilgilendirir ve yeterlilikler ile erişim yollarının kolay erişilebilir bir görünümünü sunar. İleri eğitim veya öğretim arayışı içinde olan bireyler, ilgili kurs ve programlar hakkında bilgiye ulaşmada çerçeveleri başlangıç noktası olarak kullanır.

Hayat Boyu Öğrenmeyi Kolaylaştırıcı Araç Olarak AYÇ ve UYÇ'ler

Yeterlilikleri iş ve boş zaman gibi geniş çaplı öğrenme deneyimlerine açmak, hayat boyu öğrenmeyi teşvik etmek için zaruridir. Öğrenme kazanımları yaklaşımı, örgün eğitim sistemi dışındaki deneyimlerin dikkate alınmasını mümkün kılar.

Avrupa'da Yaygın ve Serbest Öğrenmelerin Doğrulanması

Çoğu Avrupa ülkesi yaygın ve serbest öğrenmelerin doğrulanması için düzenlemeler yapmıştır. Bu düzenlemeler, öğrenenlerin önceki öğrenmelerinin tanımlanmasını, değerlendirilmesini ve mutabık kalınmış şartlar ve ölçütleri karşılaması durumunda, kısmi veya tam yeterlilik olarak tanınmasını mümkün kılar. Bu, vatandaşlar nezdinde mükerrer işten kaçınılması ve çeşitli ve zengin öğrenme deneyimlerinin dikkate alınması açısından önemlidir.⁶

Esnek öğrenme yolları hayat boyu öğrenmenin kolaylaştırılması için önemli bir önkoşuldur. Kredi transfer ve biriktirme düzenlemeleri bu yaklaşımın bir parçasını oluşturur. AYÇ ve öğrenme kazanımları yaklaşımı, kredi transferini ve biriktirmesini destekler ve yaygın ve serbest öğrenmelerin doğrulanması ile birlikte, hayat boyu öğrenmeyi doğrudan kolaylaştırır.

5 <http://www.cedefop.europa.eu/en/events-and-projects/projects/national-qualifications-framework-nqf>

6 <http://www.cedefop.europa.eu/en/events-and-projects/projects/validation-non-formal-and-informal-learning>

AYÇ Seviyesine Sahip Yeterlilikler Güvenilir Bir Değerdir

Eğitim ve öğretim sistemleri ülkeler arasında farklılık gösterdiği için, yabancı yeterliliklerin değerini ve ilgililiğini belirlemek zor olabilir. Sonuç olarak, yeterliliklerin adil bir şekilde muhakeme edilmemesi ve değerlendirilmemesi riski ortaya çıkar. Aynı problem, farklı eğitim ve öğretim sektörleri ve kuruluşlarının yeterliliklerini birleştirirken oluşabilir.

Avrupa çapında gittikçe artan bir biçimde, ulusal sertifika ve diplomalarda AYÇ seviyeleri belirtilmektedir. Bu da, daha geniş AB bağlamında, belirli bir yeterliliğin başka yeterliliklerle ilişkilerini görmeyi mümkün kılacaktır. AYÇ ve UYÇ'ler aracılığıyla ülkeler arasında oluşturulan sistematik ve uzun vadeli işbirliği, kalite güvencesi sağlanmış yeterliliklerin savunucusu olarak hareket eder. Bu da, AYÇ seviyelerinin Avrupa genelinde güvenilir olmasını sağlar.

Sonuç olarak, vatandaşlar güvenilir yeterliliklerle güvenilir olmayanların ya da "sahte" olanların ayırımını kolaylıkla yapabilecektir. Bu yönüyle AYÇ, bir çeşit tüketici koruma aracı gibi de hizmet eder.

AYÇ Yeterliliklerin Tanınmasını Kolaylaştırır

AYÇ, öğrenme kazanımlarını teşvik ederek, yeterliliklerin tanınmasını kolaylaştırır ve yeterlilik sahiplerinin ve yeterliliğin sunulduğu kişilerin, söz konusu yeterliliğin içeriğini, seviyesini ve profilini doğrudan değerlendirmelerine imkân tanır.

AYÇ, yeterliliklerin tanınmasını destekleyen Avrupa'daki ve uluslararası diğer araçlar ile birlikte çalışır. Bu araçlar düzenlenmiş ve/veya akademik yeterliliklere odaklanırken; AYÇ, tüm yeterlilikler için öğrenmelerin tanınmasını destekler.

Yeterliliklerin Tanınmasını Destekleyen Avrupa'daki ve Uluslararası Araçlar

- Kişilerin sınır ötesi hareketliliğine ve yurtdışında mesleklerini icra etmelerine ve hizmet sunmalarına olanak tanıyan, Avrupa'daki mesleki yeterliliklerin tanınmasına değinen 2005/36/AB Direktifi.⁷
- Akademik yeterliliklerin Avrupa'da ve ötesinde tanınmasını mümkün kılan, UNESCO ve Avrupa Konseyi tarafından yönetilen uluslararası bir anlaşma olan Lizbon Tanıma Sözleşmesi.⁸
- Akademik yeterliliklerin tanınmasında vatandaşlara ve kuruluşlara doğrudan destek vermek için oluşturulan ulusal merkezler ağı olan ENIC/NARIC ağı.⁹

7 https://ec.europa.eu/growth/single-market/services/free-movement-professionals/qualifications-recognition_en

8 <https://rm.coe.int/168007f2c7>

9 <http://www.enic-naric.net/>

AYÇ Diğer AB Şeffaflık Araçlarını Destekler

Avrupa Komisyonu, Üye Devletler ile yakın işbirliği içinde, Avrupa eğitim ve öğretim sistemlerinin modernizasyonu için son on yıl boyunca bir dizi araç geliştirmiştir. Bu araçlar, beceri ve yeterliliklere dair artan şeffaflık ve karşılaştırılabilirlik ihtiyacına odaklanarak, vatandaşların her yerde hayat boyu öğrenmelerini destekler. Ulusal çözümlerin çeşitliliğine saygı duyan ama aynı zamanda bu çözümlerin birlikte çalışmasına da imkân tanıyan öğrenme kazanımları anlayışı, şeffaflık araçlarını bir arada tutan 'tutkal' gibi düşünülebilir.

Europass, yükseköğretim (ECTS) ve mesleki eğitim (ECVET) kredi sistemlerinde olduğu gibi, bu araçların çoğu doğrudan vatandaşlara hitap eder. Europass bireyleri öğrenme ve kariyerlerinde desteklerken, kredi sistemleri de esnek öğrenme yolları ve öğrenme kazanımlarını kolaylaştırır.

Diğer bir araç grubu ise ulusal otoritelerin ve kuruluşlarının çalışmalarına destek olur ve bireylerin ihtiyaçlarına dolaylı yoldan hitap eder. Bu durum, Avrupa girişimlerinin ulusal düzenlemelerin oluşturulması ve uygulamaların paylaşılması için teşvik edici olduğu, kariyer rehberliği ve öğrenmelerin doğrulanması gibi bir dizi girişim için geçerlidir. Yükseköğretim (ESG) ve mesleki eğitimde (EQAVET) kalite güvencesi için işbirliğini destekleyen araçlar, ülkeler arasındaki güveni ve şeffaflığı artırmayı hedefler. Ayrıca, ESCO sınıflandırmasının uygulamaya konmasıyla Komisyon, öğrenme kazanımlarına odaklanmayı destekleyen ve eğitim, öğretim ve iş gücü piyasasındaki paydaşlar arasında diyalogu güçlendiren bir terminolojiyi hayata geçirmiştir.

AYÇ, Şimdiye Kadar Hangi Etkileri Yarattı?

Genel Bakış

2008'den beri, 39 ülke AYÇ ile sıkı ilişki içerisindedir. 28 AB Üyesi Devlete ilave olarak, AB üyesi olmayan 11 ülke de bu rakama dâhildir (Arnavutluk, Bosna Hersek, Kuzey Makedonya, İzlanda, Kosova¹⁰, Lihtenştayn, Karadağ, Norveç, Sırbistan, İsviçre ve Türkiye).

Hali hazırda, 34 ülke (26 AB Üyesi ve 8 üye olmayan ülke) UYÇ'lerini veya sistemlerini AYÇ'ye referanslamıştır. Bu da, ulusal seviyeler ile AYÇ seviyeleri arasında açık bir ilişki kurulduğu anlamına gelmektedir. Referanslama raporlarının çoğu Avrupa'da Öğrenme Fırsatları ve Yeterlilikler portalında¹¹ yayımlanmaktadır.

Tam uygulamaya ulaşılmaması ve toplumda farkındalığın artırılması için ülkeler, yeterliliklerin uygun AYÇ seviyesine açık bir referans içermesine yönelik gerekli adımları atmalıdır. Yeterlilikleri daha şeffaf ve karşılaştırılabilir kılmak için yeterlilik dokümanları, veri tabanları ya da envanterlerinde AYÇ seviyeleri görünmelidir. AYÇ seviyelerinin görünürlüğü, AYÇ uygulamasının başarılı olmasında ana unsurdur.

Hali hazırda, AYÇ'ye referanslama yapan 23 ülke sertifika, diploma ve Europass eklerinde AYÇ seviyelerini gösterirken, 17 ülke ise yeterlilik veri tabanları veya envanterlerinde göstermektedir. Bir dizi ülke veri tabanlarını Avrupa'daki Öğrenme Fırsatları ve Yeterlilikler portalına bağlamak için çalışmaktadır. Bu ülkeler, yeterliliklerini ESCO portalına da bağlayabilir.¹²

UYÇ'lerin Geliştirilmesi ve Öğrenme Kazanımlarına Geçiş

AYÇ, Avrupa'da UYÇ'lerin gelişimi üzerinde büyük etki yaratmıştır. Tavsiye Kararı'nın 2008'deki ilk kabulünden önce sadece 3 UYÇ varken, bugün itibarıyla 43 UYÇ oluşturulmuş durumdadır.

Ülkelerin çoğu 8 seviyeli çerçeveler hazırlarken, bazı ülkelerin çerçeveleri daha az ya da çok seviyeye sahiptir (örneğin Fransa çerçevesi 5, İrlanda çerçevesi 10 ve İskoçya çerçevesi 12 seviyelidir). Bazı ülkeler de, belirli paydaşların beklentilerini karşılamak ve bazen de geçmiş yeterlilikleri uyumlaştırmak için önemli görülen alt seviyeler kullanır.

AYÇ'nin önceki aşamaları ağırlıklı olarak AYÇ'ye referanslamak üzere UYÇ'lerin geliştirilmesine odaklanmışken, birçok UYÇ'nin güncel faaliyetleri, her bir yeterliliğe seviye verilmesi ve bu yeterliliklerin gözden geçirilmesine odaklanmaktadır. Dolayısıyla AYÇ, ulusal çerçevelerin geliştirilmesi yoluyla, ulusal yeterlilik sistemlerinin şeffaflığının artırılmasına katkı yapmaktadır.

10 Bu isim, statüye dair duruma halel getirmemekte olup UNSC 1244 ve Uluslararası Adalet Divanı'nın Kosova'nın bağımsızlık ilanına dair Görüşüyle uyumludur.

11 <https://ec.europa.eu/ploteus/>

12 <http://ec.europa.eu/esco>

Paydaşlar Arasında Diyalog

AYÇ'nin bir diğer etkisi de eğitim/öğretim ve istihdam paydaşlarının ve çeşitli aktörlerin eğitim/öğretim alanına katılımını ve bu aktörler arasında diyalogu sağlamasıdır. AYÇ'ye referanslanmış hemen hemen tüm UYÇ'ler, AYÇ'den esinlenerek, geniş bir dizi yeterliliği içeren kapsamlı çerçevelerdir. Sonuç olarak, birçok ülkede kamu kurumlarını, yükseköğretim, mesleki eğitim ve sivil toplum kuruluşları ile sosyal ortakları bünyesinde bulunduran sürekli diyalog yapıları oluşturulmuştur.

UYÇ'ler ve Mesleki Yükseköğretim

AYÇ'nin uygulanması ve bu diyalog, bazı ülkelerde mesleki eğitim ve yükseköğretim arasında üst düzey denklik sağlamıştır. AYÇ tanımlayıcıları, akademik ve mesleki eğitime eşit mesafededir ve farklı tür yeterliliklerin yerleştirilmesi gereken seviyelere yönelik bir dayatmada bulunmaz. AYÇ'nin uygulanması, mesleki ya da profesyonel yönelimli yeterliliklerin de 5 ila 8. seviyelere referanslanabileceğini gösterir (örneğin, Almanya ve Avusturya ustalık yeterliliğini 6. seviyeye referanslanırken, İsviçre UYÇ'si bu ilkeyi açıkça destekleyecek şekilde tasarlanmıştır).

Yeterlilikler Çerçeveleri ile Yaygın ve Serbest Öğrenmelerin Doğrulanmasını İlişkilendirme

Yaygın ve serbest öğrenmelerin doğrulanması hakkındaki 2012 tarihli Tavsiye Kararı, UYÇ'lerle bağlantıyı, Avrupa genelinde doğrulama düzenlemelerinin uygulanmasında önemli görmüştür. Doğrulama hakkında Avrupa Envanteri'nin 2016 güncellemesi, ülkelerin çerçeveler ile doğrulama uygulamalarını ilişkilendirmeye yüksek öncelik verdiğini teyit eder. AYÇ ve UYÇ'ler, öğrenme kazanımlarına odaklanmaları sayesinde, yaygın ve serbest ortamlarda gerçekleşen öğrenmelerin tanımlanması, dokümantasyonu, değerlendirilmesi ve tanınması için referans noktası olarak işlev görür.

Örgün Eğitim ve Öğretim Dışında Düzenlenen Yeterlilikler

Avrupa UYÇ'lerinin çoğu örgün eğitim ve öğretim ortamlarında düzenlenen yeterlilikleri kapsar (örneğin mesleki eğitim, yükseköğretim ve genel eğitim). Bu yeterlilikler kamu kurumları tarafından düzenlenir ve belgelendirilir. Ancak, çerçeveleri genellikle örgün eğitim sistemleri dışında, sürekli ve ileri eğitim ve öğretim sonucunda düzenlenen yeterlilikleri de içerecek şekilde genişletmeye yönelik olarak ülkeler arasında yükselen bir eğilim vardır.

Dünya Genelinde Etkisi

AYÇ ve seviye tanımlayıcıları, dünya genelinde yeterlilik çerçevelerinin gelişiminde ilham kaynağı olmuştur. Hali hazırda, 150'den fazla UYÇ geliştirilmiştir ya da geliştirilmektedir.¹⁴ AYÇ'nin Avrupa dışında da nispeten iyi biliniyor olmasının olumlu etkisi, yeterlilik tanıma kuruluşlarının yeterlilikleri daha kolay anlamasıdır. Bu da yeterliliklerin tanınmasını kolaylaştırır.

13 <http://www.cedefop.europa.eu/en/events-and-projects/projects/validation-non-formal-and-informal-learning/european-inventory>
14 <https://publications.europa.eu/en/publication-detail/-/publication/406d3baf-deef-11e7-9749-01aa75ed71a1/language-en>

Geleceğe Bakış

AYÇ Tavsiye Kararı'nın Mayıs 2017'de güncellenmesi, AYÇ sürecine yeni bir ivme katmıştır. Tavsiye Kararı, Üye Devletleri AYÇ referanslamalarını gerektiğinde gözden geçirmeye ve güncellemeye davet eder. Bu da referanslamanın temelini oluşturan bilginin doğruluğunu ve şeffaflığını temin etmeye yardımcı olur ve ulusal düzeydeki ilgili değişiklikleri yansıtır. Aynı zamanda, AYÇ sürecinin özü olan UYÇ'lerin ve seviyelerinin AYÇ'ye referanslanması varlığını sürdürmektedir.

Güncellenen AYÇ Kararı, AYÇ'nin yakın geleceğinde önemli bir adıma işaret eder. AYÇ'nin ilk aşamaları daha çok UYÇ'lerin ortak referans çerçeveye referanslanmasına odaklanmışken, şimdiki süreç yeterliliklerin çerçevelere yerleştirilmesine yoğunlaşmaktadır. AYÇ'ye referanslanan tüm yeterlilik çerçeveleri Tavsiye Kararı'nın 4. Ek'indeki ortak kalite güvence ilkelerine uymalıdır.

AYÇ bağlamında, ulusal çerçevelere yerleştirilen uluslararası yeterliliklerin seviyelendirilmesi için esasların oluşturulması, Üye Devletler arasında uyumlu bilgi değişimi ve istişarenin tutarlılık için çok önem teşkil ettiği yeni bir çalışma alanı olacaktır.

Güncellenmiş Tavsiye Kararı ayrıca, üçüncü taraf ülkelerin yeterlilik çerçevelerinin (ulusal veya bölgesel) AYÇ ile karşılaştırılabilmesini mümkün kılmak için bu ülkelerle işbirliği yapılmasına olanak tanımaktadır. Bu işbirliği, Avrupa'daki ve üçüncü taraf ülkelerin yeterliliklerinin karşılaştırılabilirliğini güçlendirebilir ve AB vatandaşı olan ve olmayan bireylerin hareketliliğini kolaylaştırabilir.

Yakın gelecekte, yeterliliklerin şeffaflığı, anlaşılabilirliği ve karşılaştırılabilirliğinin artırılması için öğrenme kazanımlarının tanımlanması, kullanılması ve uygulanması üzerinde daha da çalışılacaktır.

İşverenlere, eğitim ve öğretim sağlayıcılara, öğrenenlere, çalışanlara ve diğer paydaşlara daha iyi ulaşabilmek ve onları AYÇ ve UYÇ'lerin faydaları hakkında bilgilendirmek için iletişim olanakları iyileştirilecektir. Güncellenen Tavsiye Kararı, AYÇ'nin katma değerini göstermek ve kullanımını teşvik etmek için yeterlilikler üzerinde uygun AYÇ seviyelerinin gösterilmesinin önemine vurgu yapmaya devam etmektedir.

Sonuç olarak AYÇ, öğrenme ve iş hayatındaki gelecek gelişmelerle başa çıkabilecek şekilde donatılmıştır. AYÇ seviyeleri, bugünün dijital dünyasına ayak uydurabilmek için yeterlilikler veri tabanlarında da belirtilebilir. Ayrıca, AYÇ seviyesine sahip yeterliliklere dair bilgilerin elektronik olarak yayımlanması için Tavsiye Kararı'na ortak bir veri alanları seti eklenmiştir. Bu, çalışanların, iş arayanların, işverenlerin ve öğrenenlerin faydalanacağı bilgilerin bağlanacağı ve paylaşılacağı yeni yollara, sürece dâhil olan her kesimin ayak uydurmasına yardımcı olacaktır. Yeterliliklere dair bilgilerin erişilebilir olması ve yayımlanmasını temin etmek için Avrupa portalları üzerinde yapılan çalışmalar, yarının gerçeklerine uygun bir şekilde devam edecektir.

Kısaltmalar

Avrupa Mesleki Eğitimi Geliştirme Merkezi	CEDEFOP
Mesleki Eğitimde Avrupa Kredi Sistemi	ECVET
Avrupa Kredi Biriktirme ve Transfer Sistemi	ECTS
Hayat Boyu Öğrenme için Avrupa Yeterlilikler Çerçevesi	AYÇ
Mesleki Eğitimde Avrupa Kalite Güvencesi	EQAVET
Avrupa Beceriler, Yetkinlikler, Yeterlilikler ve Meslekler Sınıflandırması	ESCO
Avrupa Yükseköğretim Alanında Kalite Güvencesi için Avrupa İlke ve Yönergeleri	ESG
Avrupa Eğitim Kurumu	ETF
Avrupa Birliği	AB
Ulusal Yeterlilik Çerçevesi	UYÇ
Mesleki Eğitim ve Öğretim	MEÖ